

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
www.en-dynamei.gr

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ 20.4.2024

A1. Ο συντάκτης παρουσιάζει στο κείμενό του το φαινόμενο του υπερτουρισμού και τις προεκτάσεις του. Ο υπερτουρισμός αναφέρεται στην ανοργάνωτη τουριστική δραστηριότητα, που γιγαντώνεται και επηρεάζει αρνητικά τόσο τη ζωή των κατοίκων όσο και την τουριστική εμπειρία, αναγκάζοντας πολλές ευρωπαϊκές πόλεις να φορολογήσουν τους επισκέπτες, ώστε να προφυλάξουν την ποιότητα της τουριστικής ανάπτυξης. Μάλιστα, ορισμένοι επισημαίνουν ότι οι κίνδυνοι από την εξάπλωση του υπερτουρισμού αφορούν όχι μόνο την φυσική και αισθητική ισορροπία των τουριστικών τόπων, αλλά και την κοινωνική συγκρότηση, την χωροταξική δομή και την ασφάλεια των κατοίκων.

B1.

- α) **Λάθος**, «Ως αυτόπτης μάρτυρας, βολτάροντας... των νερών του», 2^η παράγραφος.
β) **Λάθος**, «Όμως, τη στιγμή που έβλεπα...η σπατάλη συνεχιζόταν», 3^η παράγραφος.
γ) **Σωστό**, «Ένδειξη έγνοιας για τον πολίτη... που ξοδεύοταν χωρίς λόγο», 4^η παράγραφος.
δ) **Λάθος**, «Ακόμα και όταν έβρεχε...πάνω από τα κεφάλια μας οι ουρανοί!», 4^η παράγραφος.
ε) **Σωστό**, «ΥΓ.: Μοιάζει ανέκδοτο...το πλήρως χρυσάφι!»

B2. Το **Κείμενο 2** είναι χρονογράφημα, ένα είδος πεζού λόγου που συχνά (α) αναφέρεται σε προσωπικές εμπειρίες και (β) συνδυάζει το χιούμορ με τη σκωπτικότητα/ειρωνεία. Ένα παράδειγμα αναφοράς σε προσωπική εμπειρία του συντάκτη βρίσκεται στο χωρίο «Περπάτησα και στην απόληξη του νησιού της Μαργαρίτας, στη Βουδαπέστη...που όλοι μιλούσαν για την ανάγκη οικονομίας των υδάτινων πόρων, η σπατάλη συνεχιζόταν», όπου αφηγείται σε α' πρόσωπο τις εντυπώσεις του από την επίσκεψή του στη Βουδαπέστη. Η αναφορά αυτή δίνει στον λόγο βιωματικότητα και εξομολογητικό ύφος, γεγονός που κάνει το κείμενο ζωντανό και παραστατικό, επικοινωνιακό και οικείο προς τον αναγνώστη, ελκύοντας το ενδιαφέρον του. Παράλληλα, η δική του μαρτυρία από την επίσκεψή του στη Βουδαπέστη στηρίζει το ζήτημα που προσπαθεί να αναδείξει στο κείμενό του, ότι δηλαδή παρά τις οικολογικές ανησυχίες που εκφράζονται στην Κεντρική Ευρώπη, η σπατάλη των υδάτινων πόρων συνεχίζεται, ώστε να μας πείσει γι' αυτήν.

Ένα παράδειγμα που συνδυάζει το χιούμορ με τη σκωπτικότητα/ειρωνεία βρίσκεται στο χωρίο «Ποια οικολογική συνείδηση; Αυτή που ως φαίνεται...θυσία μας για το κλίμα!», όπου ο συντάκτης αμφισβητεί την οικολογική μας συνείδηση και ειρωνεύεται τις δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Το χιούμορ με την ειρωνεία δίνουν αμεσότητα και ζωντάνια στον λόγο του, τον κάνουν επικοινωνιακό και ελκύουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ακόμα, αποτυπώνουν με ιδιαίτερη έμφαση το ζήτημα που

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
  2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
  3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

επιδιώκει να αναδείξει, δηλαδή την υποκρισία των λαών της Ευρώπης, που δήθεν δρουν για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά οι δράσεις τους εξαντλούνται στα χάρτινα καλαμάκια, ώστε να μας πείσει ότι επί της ουσίας δεν γίνεται τίποτα ουσιαστικά.

B3. α) Η πρώτη και η δεύτερη παράγραφος συνδέονται μεταξύ τους με **σχέση αντίθεσης**. Ο συντάκτης χρησιμοποιεί στην αρχή της δεύτερης παραγράφου τη διαρθρωτική λέξη «όμως» για να δηλώσει αντίθεση σε σχέση με τα προηγούμενα νοήματα. Ενώ δηλαδή στην εποχή μας τα ταξίδια από τον έναν τόπο στον άλλο πραγματοποιούνται εύκολα και μας επιτρέπουν να αναζητήσουμε την αυθεντικότητα του διαφορετικού, ωστόσο τα τελευταία χρόνια ο υπερτουρισμός αναδεικνύεται σε νέο φόβο της Ευρώπης. Η δεύτερη και η τρίτη παράγραφος συνδέονται με **σχέση αιτίου-αποτελέσματος**. Η δεύτερη παράγραφος παρουσιάζει ως αίτιο το φαινόμενο του υπερτουρισμού, που αφορά την υπερβολική και απρογραμματίστη διόγκωση και εξάπλωση μαζικών τουριστικών ροών στις ευρωπαϊκές πόλεις. Η τρίτη παράγραφος ξεκινά με τη διαρθρωτική λέξη «έτσι», που φανερώνει ότι αποτέλεσμα όλων των παραπάνω είναι η πρόσληψη του τουριστικού φαινομένου από ορισμένες ομάδες πληθυσμού ως «κατάρας» που απειλεί τους ανθρώπους και το περιβάλλον.

B3. β) Ο συντάκτης του **Κειμένου 1** προσπαθεί σε ορισμένα σημεία στο κείμενό του να προβληματίσει τους αναγνώστες για το ζήτημα του υπερτουρισμού. Η **παρομοίωση** του υπερτουρισμού με φάντασμα στο χωρίο «Τα τελευταία χρόνια, όμως, ένας νέος φόβος πλανιέται σαν φάντασμα πάνω από την Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα, ο ‘υπερτουρισμός’» δίνει στον λόγο αμεσότητα και ζωντάνια, τον κάνει επικοινωνιακό και ελκυστικό για τον αναγνώστη και δίνει έμφαση και δραματικότητα στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται ο υπερτουρισμός. Μοιάζει με φάντασμα, που απειλεί τους λαούς της Ευρώπης, είναι ένα φαινόμενο επικίνδυνο και τρομακτικό. Έτσι, ο συντάκτης προβληματίζει τους αναγνώστες για τον υπερτουρισμό και τις προεκτάσεις του.

Ακόμα, στο χωρίο «Έτσι, έχει αναβιώσει η πρόσληψη...στους τόπους υποδοχής» ο συντάκτης χρησιμοποιεί **ασύνδετο σχήμα**. Έτσι, ο λόγος αποκτά γοργότητα, που δίνει στο ύφος ζωντανό και παραστατικό τόνο, ελκύνοντας το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Το ασύνδετο σχήμα δίνει ένταση και δραματικότητα στον λόγο, με αποτέλεσμα να προβληματίζει τους αναγνώστες για το πλήθος των επιπτώσεων που έχει ο υπερτουρισμός στο περιβάλλον, το κλίμα, την αισθητική, την υγεία και την ασφάλεια των κατοίκων στους τόπους υποδοχής.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
  2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
  3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

Γ1. Ποια χαρακτηριστικά των πολυάνθρωπων πολιτειών παρουσιάζονται στο **Κείμενο 3**; Να απαντήσετε στηριζόμενοι σε τρεις (3) σχετικούς κειμενικούς δείκτες του ποιήματος. Θα ήσασταν ευχαριστημένοι/ες από τη ζωή σε μια τέτοια πολιτεία ή όχι και γιατί; (150-200 λέξεις)

Οι πολυάνθρωπες πολιτείες έχουν αντιφατικό χαρακτήρα. Αν και είναι θορυβώδεις, λουσιμένες στο φως, γεμάτες κόσμο, κίνηση και ζωή, ωστόσο κρύβουν μεγάλη μοναξιά, σιωπή και σκοτάδι. Οι σχέσεις των ανθρώπων επιφανειακές και οι επαφές φευγαλέες, υποκριτικές και ψεύτικες. Ο αντιφατικός χαρακτήρας των πολιτειών αποτυπώνεται με **το σχήμα της αντίθεσης**, που είναι κυρίαρχο στο ποίημα. Χαρακτηριστικά, στους στίχους «στο βουητό το αδιάκοπο ήχος κανένας, σε αναρίθμητα πρόσωπα μορφή καμιά» η αντίθεση αισθητοποιεί με πολύ έντονο τρόπο τη σιωπή και τη μοναξιά που κυριαρχούν στις μεγάλες πόλεις. Αν και πολύβουες, ήχος κανένας, αν και πολυάνθρωπες, μορφή καμιά. Οι άνθρωποι ζουν μαζί, κινούνται αδιάκοπα ο ένας δίπλα στον άλλο, αλλά βυθίζονται στη σιωπή, δεν επικοινωνούν, δεν συναντιούνται, δεν βλέπουν ουσιαστικά και βαθιά ο ένας μέσα στον άλλο. Είναι μαζί, αλλά είναι μόνοι. Στη συνέχεια, στους στίχους «προσωπεία από τη μια κι από την άλλη όχθη» **η μεταφορά** αποδίδει την υποκρισία των ανθρώπων. Τα προσωπεία ως μεταφορά αποτυπώνουν παραστατικά τη μάσκα που φοράνε οι άνθρωποι. Όλοι οι άνθρωποι υποκρίνονται μεταξύ τους, συνάπτουν σχέσεις ανειλικρινείς, χωρίς αλήθεια και ουσία. Τελικά, στους στίχους «και οι συναντήσεις συμπτωματικές και δίχως μίαν οποιαδήποτε συνέχεια, όπως οι γνωριμίες στις κλινικές» **η παρομοίωση** των συναντήσεων με τις γνωριμίες που συνάπτουν οι άνθρωποι στα νοσοκομεία εκφράζει με ζωηρό αλλά και δραματικό τρόπο το εφήμερο των ανθρώπινων σχέσεων. Δεν είναι βαθιές και ουσιαστικές, δεν έχουν διάρκεια. Είναι τυχαίες, συμπτωματικές, όπως οι γνωριμίες που κάνουμε όταν βρεθούμε στο νοσοκομείο. Αυτό που μας συνδέει με τους άλλους ασθενείς είναι το γεγονός της ασθένειας. Όταν αυτή παρέλθει, παρέρχεται και η σχέση.

Δεν θα ήθελα να ζω σε μια τέτοια πολιτεία, που καταργεί την ίδια την ουσία της ύπαρξης, που είναι η συνύπαρξη, ώστε να βιώσουμε αληθινά τη ζωή. Θα προτιμούσα μια πολιτεία περισσότερο ανθρώπινη, με ρυθμούς αργούς και καθημερινότητα απλή, ώστε να εξασφαλίζεται η ανάγκη μου για συνεύρεση και συναισθηματική επικοινωνία με τους αγαπημένους μου, προκειμένου να αισθάνομαι πλήρης και η ζωή μου να έχει νόημα.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
  2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
  3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

Οι πολυάνθρωπες οι πολιτείες
ωραίες το βράδυ,
μέσα σε λάμπεις πολύχρωμες
κανένα φως,
στο βουητό το αδιάκοπο
ήχος κανένας,
σε αναρίθμητα πρόσωπα
μορφή καμιά.

Ωραίες το βράδυ,
με την απέραντη μοναξιά
στο κινούμενο πλήθος,
πόση ξεκούραση,
μιλάς δε σ' ακούνε,
γνέφεις κι εκείνοι ονειρεύονται,
το ποτάμι κυλά
καθρεφτίζοντας άστρα διαλυμένα,

προσωπεία από τη μια **ΜΕΤΑΦΟΡΑ/ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ**
κι από την άλλη όχθη.

Ωραίο μέσα στην πολυάνθρωπη
ερημιά να ξεχνιέσαι,

να μη θυμάσαι αν άκουσες «πνίγομαι» **Β' ΠΡΟΣΩΠΟ/ΕΙΡΩΝΕΙΑ**

ή «αγάπη μου, ήρθες αργά»,
ή κάτι ακόμα πιο αδιάφορο:
«να βρεθούμε μια μέρα».

Χέρια που δέρνονται μεθυσμένα,

μάτια ανεξερεύνητα, δεν τα προφταίνεις **ΜΕΤΑΦΟΡΑ**
και οι συναντήσεις συμπτωματικές και δίχως **ΕΠΙΘΕΤΟ**
μιαν οποιαδήποτε συνέχεια, όπως **ΠΑΡΟΜΟΙΩΣΗ**
οι γνωριμίες στις κλινικές.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

1. ☒ Ούλφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
  2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
  3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

Δ1. Συζητώντας μέσα στην τάξη για την τουριστική ανάπτυξη και τα φαινόμενα που συνδέονται με αυτήν, αποφασίζετε να παρέμβετε με ομιλία σας, προκειμένου να ευαισθητοποιήσετε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας, με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της τουριστικής ανάπτυξης. Σε 350-400 λέξεις παρουσιάζετε:

- α) Για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, ο υπερτουρισμός έχει αρνητικές επιπτώσεις στη ζωή των ανθρώπων και στο φυσικό περιβάλλον και
- β) Πώς αντιλαμβάνεστε εσείς το νόημα και τη σημασία του τουρισμού όταν πρόκειται να επισκεφτείτε έναν καινούργιο τόπο.

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Ο υπερτουρισμός έχει αρνητικές επιπτώσεις α) στη ζωή των ανθρώπων και β) στο φυσικό περιβάλλον. Προσέχουμε εδώ ότι το α) σκέλος που αφορά τη ζωή των ανθρώπων δεν διευκρινίζει ποιους ανθρώπους εννοεί. Καλό είναι ο μαθητής να γράψει και για τους κατοίκους στους τόπους υποδοχής των τουριστών και για τους ίδιους τους τουρίστες. Συγκεκριμένα:

Αρνητικές επιπτώσεις στη ζωή των ανθρώπων που ζουν στους τόπους υποδοχής τουριστών:

- Λόγω των αυξημένων τουριστικών ροών, της ηχορύπανσης, της μόλυνσης που προκαλούν στον τόπο οι χιλιάδες επισκέπτες, της διαρκούς ανάγκης για εξυπηρέτηση και παροχή υπηρεσιών η καθημερινότητα των κατοίκων υποβαθμίζεται. Οι μετακινήσεις, η εργασία, η εξυπηρέτηση και η ξεκούραση των κατοίκων υπονομεύονται από τη συστηματική και ασταμάτητη ανάγκη εξυπηρέτησης των επισκεπτών.
- Η ακραία οικοδόμηση που στοχεύει στην παροχή υπηρεσιών προς τους τουρίστες αλλοιώνει το παραδοσιακό τοπίο, οδηγεί στην αποξένωση από την παράδοση, στην απώλεια της γειτονιάς και του οικείου, επιβάλλοντας έναν αστικό σχεδιασμό, που εξυπηρετεί την οικονομία αλλά αλλοτριώνει πολιτιστικά.
- Ο τόπος υποβαθμίζεται πολιτιστικά, μετατρέπεται σε ένα απέραντο τουριστικό πάρκο, που προορίζεται να ικανοποιεί τις υλιστικές απαιτήσεις των επισκεπτών, με αποτέλεσμα να παραγκωνίζεται η ανάπτυξη άλλων ενδιαφερόντων. Ειδικά οι νέοι των τουριστικών περιοχών δύσκολα αναπτύσσουν άλλους επαγγελματικούς στόχους, γιατί εγκλωβίζονται στην τουριστική οικονομία και κατευθύνονται μηχανικά στα αντίστοιχα επαγγέλματα.
- Οι κάτοικοι των τόπων υποδοχής τουριστών προσαρμόζονται στην κουλτούρα και τις συνήθειες των επισκεπτών, υποχωρούν στην παραβατικότητα, τις ακραίες απαιτήσεις τους, γίνονται δούλοπρεπείς και ανεκτικοί σε προσβλητικές συμπεριφορές, υπονομεύοντας την ιστορία και την ταυτότητα του τόπου.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
www.en-dynamei.gr

Αρνητικές επιπτώσεις για τους επισκέπτες:

- Ο υπερτουρισμός στερεί τη βιωματική εμπειρία της επίσκεψης, την περιήγηση και την ανακάλυψη του τόπου. Επιβάλλει έναν τυποποιημένο τρόπο συμπεριφοράς στον επισκέπτη, που μαζοποιείται στις επιλογές του και κατευθύνεται μηχανικά να καταναλώσει εμπειρίες, όχι να βιώσει. Η διαμονή, η εξυπηρέτηση, οι αγορές, η απόλαυση υπακούν σε ένα καταναλωτικό μοντέλο, που ικανοποιεί την επίδειξη και τη σπατάλη, αλλά στερεί από τον άνθρωπο τη βιωμένη και εμπειρική γνώση.
- Ο υπερτουρισμός δηλώνει πληθυσμιακή επιβάρυνση των τόπων επίσκεψης, γεγονός που δυσχεραίνει την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, που τελικά δυσκολεύονται να απολαύσουν τις διακοπές τους, να εξασφαλίσουν κατάλυμα και ξεκούραση, να αποκτήσουν πολιτιστικές εμπειρίες, να θαυμάσουν το φυσικό τοπίο. Εξάλλου, η αυξημένη ζήτηση δημιουργεί και ταξικές διακρίσεις, που αποκλείουν τους πιο αδύναμους οικονομικά από το δικαίωμα στις διακοπές ή περιορίζουν δραματικά τις επιλογές τους.

Αρνητικές επιπτώσεις για το φυσικό περιβάλλον:

- Ακραία οικοπεδοποίηση και αντικατάσταση του φυσικού τοπίου με εγκαταστάσεις που προορίζονται για την εξυπηρέτηση των αναγκών των επισκεπτών (καταλύματα, χώροι εστίασης και αναψυχής, διασκέδασης κ.τ.λ)→ απώλεια φυσικού χώρου/αισθητικής ομορφιάς του τόπου→ οικολογική καταστροφή.
- Σπατάλη φυσικών πόρων και ενέργειας για την ικανοποίηση των αναγκών των επισκεπτών, αλλά και διοχέτευση στη φύση, στα νερά, στα εδάφη των απορρημάτων των τουριστικών εγκαταστάσεων→ ενεργειακό πρόβλημα + μόλυνση→ οικολογική καταστροφή.

B' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Ο μαθητής γράφει βιωματικά τον τρόπο με τον οποίο ο ίδιος αντιλαμβάνεται το ταξίδι και το νόημα της επίσκεψης σε έναν καινούργιο τόπο. Μπορεί να αξιοποιήσει τα επιχειρήματα του κόκκινου βιβλίου στη σελίδα 503, προσαρμόζοντάς τα στη δική του ηλικία και οπτική, ώστε να δώσει στο ταξίδι περιεχόμενο ψυχαγωγικό/παιδευτικό.